

„CHLĚB A HRY“ ANEB STARÉ DOBRÉ ČASY

Klíčovým pojmem Františkova státnického uvažování bylo slovo tradice. Osvědčené uspořádání věcí je od Boha, radikální opravné zásahy lidí, jak se všichni mohli nedávno přesvědčit, přinášejí jen zmar. Dobrý otec vlasti dbá o to, aby zůstalo zachováno, co prověřil čas. Zakonzervování selskořemeslnické společnosti, všech starých struktur, institucí a mravů, i kdyby trakaře padaly, zůstalo Františkovým programem a ideálem až do konce panování. A program přetrval i po jeho smrti.

Císař měl nepochybně dobrou vůli učinit své národy šťastnými. Natolik ale věřil v božský původ feudálního společenského uspořádání i vlastního panovnického pověření, že každý vývojový pohyb mu naháněl strach. Za jeho života se v podstatě nesměly stavět ani železnice, ani továrny, neboť i technicko-civilizační vymoženosti mu čpěly ďáblem. Zatímco Anglie, Francie, Belgie a další západní státy dravě budovaly kapitalistickou průmyslovou společnost, stavěl František kolem svého impéria spíše jakousi pomyslnou, pro nové čili nebezpečné myšlenky neprostupnou čínskou zeď. Však také kritikové Rakousku přezdívali Evropská Čína. A snil o světě, v němž jsou vztahy jednou provždy dány a velebně napodobují pravidelný koloběh „božského řádu“ v přírodě.

Habsburská říše se samozřejmě nemohla „novotám“ trvale bránit, zvláště ne velkým technickým inovacím. Avšak způsob, jakým je přijímala za své, jak se snažila vtěsnat nové progresivní formy výroby do rámce staré patriarchální společnosti, byl komický, kuriózní a ojedinělý zároveň.

Petr Hora – Hořejš Toulky českou minulostí 7 str.